

Brussel blijft jong, maar ziet aantal kleuters afnemen

Wordt kleuterscholen sluiten het nieuwe normaal in de hoofdstad? Het aantal kinderen op kleuterleeftijd zal er de komende jaren in elk geval gevoelig afnemen. "Wie later aan kinderen begint, heeft niet de tijd om er veel te maken."

Een school in Brussel die de afgelopen jaren de deuren moest sluiten, was doorgaans het slachtoffer van het nijpende lerarentekort. Denk aan de Balderschool, van de reeks op Canvas, waar na een vruchteloze zoektocht naar leerkrachten twee klassen moesten worden opgedoekt.

Maar in Brussel-Stad sluit de Franstalige kleuterschool Christian Merville na dit schooljaar de deuren wegens een leerlingentekort. Liepen er tien jaar geleden nog 206 kleuters rond op de speelplaats, dan zijn dat er vandaag nog maar 104. Ook het aantal kleuters in de vlakbijgelegen kleuterschool Jardin aux Fleurs, 300 meter verderop, daalde de voorbije jaren met ongeveer een derde (van 367 leerlingen tien jaar geleden tot 251 vandaag). Het stadsbestuur zal beide kleuterscholen samenvoegen.

Het geboortecijfer in Brussel ligt sinds kort zelfs lager dan in Vlaanderen. © Emma Ostyn

"Scholen in rusthuizen veranderen, dat zal niet gauw moeten gebeuren"

Isaline Wertz
Demograaf bij Bisa

Tegen de sluiting van de kleuterschool Christian Merville kwam protest, maar Brussels burgemeester Philippe Close (PS) wees erop dat het aantal kinderen op kleuterleeftijd in Brussel-Stad de komende jaren alleen maar zal blijven dalen. Dat geldt bovendien voor het volledige Brusselse Gewest, blijkt uit cijfers van het Federaal Planbureau en Statbel. Tussen vandaag en 1 januari 2029 zal het aantal kleuters (3- tot 5-jarigen) in de hoofdstad naar verwachting dalen met

7 procent (van 41.935 naar 38.932). Daarna treedt een langzaam herstel op, maar vanaf 2045 volgt een langdurige en structurele afname.

Crisis op crisis

Het is een kentering die ze ook op het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (Bisa), een instituut van het Brussels Gewest, nauwlettend in de gaten houden. "Tot 2010 had je in Brussel nog een demografische boom, met gemiddeld twee kinderen per vrouw. Daar kwamen dan inderdaad uitdagingen als overvolle kleuter- en lagere scholen bij kijken", zegt Isaline Wertz, demograaf bij het Bisa. "Maar zeker sinds 2014 daalt het geboortecijfer in Brussel spectaculair, en dat zelfs terwijl het aantal vrouwen

op vruchtbare leeftijd is gestegen. Dat betekent dat we niet snel meer de hoge geboortecijfers van weleer zullen bereiken. Het gemiddelde ligt nu nog op 1,36 kinderen. Daarmee zal ook de enorme druk op de basisscholen stilaan tot het verleden behoren. Dat betekent niet dat Brussel straks massaal scholen moet sluiten, maar de situatie zal zich wel normaliseren."

Met gemiddeld 1,36 kinderen per vrouw ligt het geboortecijfer in Brussel sinds kort zelfs lager dan in Vlaanderen (1,5) en Wallonië (1,48). Wertz ziet meerdere redenen voor het abrupte einde van die Brusselse babyboom. "Sinds 2008 wordt de wereld geconfronteerd met meerdere crisissen: de economische crisis, de coronacrisis, de

klimaatcrisis, verschillende oorlogen ... Die crisissen drukken de geboortecijfers. Daarbij komt dat vrouwen op steeds latere leeftijd aan kinderen beginnen. Dat speelt in alle landen, ook in bijvoorbeeld de Maghreb, waar het geboortecijfer traditioneel hoger ligt. Logischerwijs worden er dan ook minder kinderen geboren. Wie pas later aan kinderen begint, heeft niet de tijd om er veel te maken."

Het zijn mondiale evoluties, en dus spelen ze ook in Brussel. "Daar komt bij dat Brussel typisch een stad is met veel verhuisbewegingen. Nieuwe inwoners, zowel afkomstig uit België zelf als uit het buitenland, zijn vaak jong. Wanneer ze beginnen met kinderen, zijn ze niet zelden alweer verhuisd uit de hoofdstad", zegt Wertz. Een doorslaggevende reden daarvoor zijn vaak de huizenprijzen, die veel hoger liggen in Brussel dan daarbuiten.

Buitenbeentje

Het afkalvende geboortecijfer neemt niet weg dat Brussel een demografisch buitenbeentje blijft in België. Snel vergrijzen zal de stad niet. "De hoofdstad blijft door migratie een relatief jonge stad. Ook blijft het aantal geboortes er voorlopig hoger liggen dan het aantal overlijdens", zegt Wertz. "De leeftijds piramide blijft dus dezelfde. Scholen veranderen in rusthuizen, dat zal niet gauw moeten gebeuren. Maar de afgelopen tien jaar zijn er bijvoorbeeld 16.000 scholieren bijgekomen in het middelbaar, wat daar veel druk heeft veroorzaakt. Ook die zal de komende jaren wel weer langzaam verminderen, maar het betekent wel dat bepaalde uitdagingen waar de stad voor staat, veranderen."

Pieter Van Maele

Projectie 3- tot 5-jarigen in Brussel

